

Roman

Poštnina plačana v gotovini Številka 2 Din

Naročnina: 1 mesec 8 Din,
1/4 leta 20 Din, 1/2 leta 40 Din,
vse leto 80 Din. — Račun
poštne hranilnice v Ljubljani
štev. 15.393. — Dopisi: „Ro-
man“, Ljubljana, Breg 10-12.

Tednik za vse / Izhaja ob sobotah / Ljubljana, 18. I. 1930 Leto II. - Štev. 3

VSEBINA: P. R.: NEZAKONSKA MATI, roman iz naših dni. — Cloude Orval: KINO, novela. — V NEBO VPI-
JOČ GREH, slika iz življenja. — RAZTRESeni SODNIK. — VLOGA. — Hilgendorff: KONZULOVA SKRIV-
NOST, kriminalni roman. — Cubert: LEPE RAZMERE, slička. — PISANE ZGodbICE. — ŠALE. — DROBiZ.

NEZAKONSKA MATI

Roman iz naših dni

Napisal P. R.

Prejšnja vsebina:

K Miri, ženi tovarnarja Andreja Lokarja v Zabregu, je skrivaj prišel Ciril Samec, njen bivši zaročenec, da jo poslednjikrat vidi... Tovarnar ga bežečega obstrelil in opazi Miro, ko vrže za njim poljub. Andrejeva sestrična, sirota Ljuba, vzame krivdo nase. Lokar jo zatoži ženinu, kapetanu Milanu Stankoviču, da se mu je izneverila. Zavržena po Milanu, z otrokom pod srcem, pobegne Ljuba v Ljubljano. Mira od gorja zblazni. Čez nekaj mesecev Ljuba obupa in se zastrupi. Mladí dr. Lipar jo reši; ko Ljuba povije sinka s krivo nožico, jo tolaži, da se bo popravil, ter prevzame trud in troške za otrokovo zdravljenje. Zaljubil se je vanjo, a ona ve, da ne bo Milana nikoli pozabila. Da bi pribrabila dobrotniku muke, se loči od sinka in postane strežnica v vojni bolnici. V Makedoniji so namreč izbruhnili veliki boji s -komitskimi tolpami. Enemu izmed naših polkov je pridružen tudi Milan. V njegovi četi služi Tone Skobec, čvarjev sin iz Zabrega. V boju dobi Milan strel v glavo. Ranjeni kapetan spozna v srežnici Silvi — Ljubo. Razjarjen jo spodi izpred svojih oči. Ljuba odide v drugo bolnico, da ne bi njena navzočnost postala ranjencu usodna.

Milan ozdravi. Tone Skobec, ki umira v sosednji postelji za mrzlico, dobi od doma pismo, v katerem mu oče pripoveduje, kako je usodno noč v tovarnarjevem parku opazoval prizor pod balkonom: neznanec je bil pri gospe, gospodična je vzela sramoto nase! Umirajoči ne more več brati in prosi kapetana, naj mu prečita pismo. Tako Milan zve, da je Ljuba nedolžna...

Usmiljenka sestra Terezija mu pove, da se bo Ljuba na potu v Niš te dni ustavila v bolnici. Skesan in ko-prneč pričakuje Milan transporta. Nekega večera tran-

sport prispe in Milan govori z Ljubo na griču za bolnico. Toda njegovo kesanje je prepozno. Ljuba se je že v Ljubljani zaobljubila, da usliši dr. Liparja in postane njegova žena, če ji ozdravi otroka. Videč, da je vse zaman, jo kapetan prosi oproščenja in ji obljubi, da se ji umakne, da bo laglje prebolela...

Stari Skobec nastavlja zanke v tovarnarjevem parku. Pri tem ga zaloti čuvaj Nosan. Lovski tat ga hoče ustreliti, zato ga Nosan ovadi orožništvu, čeprav ga Lokar prosi, naj tega ne stori. Skobec se sklene nad tovarnarjem maščevati in gre k njemu, da mu pove, kaj je videl tisti usodni večer...

V sosedni sobi so bili ljudje, ki bi na migljaj vrgli nesramneža ven.

Andrej je razmišljal in molčal. Srce mu je divje utripalo in v ušesih mu je brnelo, ko je poslušal glas lovskega tatu:

„Da, prevarili so vas... Ženska, ki je vrgla za neznancem poljub, ženska, ki je bila sama v sobi s človekom, s tujcem, ki ste ga sicer obstrelili, a vendar ne toliko, da bi vam prišel v roke — ta ženska ni bila ona, ki ste jo potem dobili v sobi. O, ne! Videl sem jo, natanko sem jo videl, prav tako, kakor zdajle vas vidim. Ves zmešan sem bil in ne brez vzroka; kajti spoznal sem v njej ženo, ki je veljala za zgled čednosti.“

„Tak povejte!“ je zahropel Lokar, „kdo je bila ta ženska?“

„O, le počakajte,“ se je zarogal divji lovec. „Kakor vidim, vas stvar vendarle zanima. Saj sem vedel, da me ne boste vrgli ven, preden vam vsega ne povem. Ali še niste uganili?“

Lovski tat se je vidno naslajal na Lokarjevih mukah.

„Nu... bila je... bila je...“

Delal se je, kakor da išče primerne besede, a v resnici je samo užival ob pogledu na obupani in strti tovarnarjev obraz.

„Bila je ženska, ki vam je zelo blizu. Saj bi morali vedeti! Takrat sta bili v hiši samo dve

Kdor „Romana“ ne dobiva redno, naj ga takoj reklamira! Naša uprava list točno odpravlja in posebno natančno nadzira razpošiljanje naročnikom.

ženski... A ker je že sami nočete imenovati, vam povem: Bila je gospa Lokarjeva!...”

Ko je Andrej slišal ime svoje žene iz ust lovskega tatu, mu je bilo, kakor bi bil dobil udarec s kolom. Njegov mrliško blede obraz je zalila rdečica in žile na sencih so mu nabreknille.

„La... lažeš!“ je zahropel.

Noge ga niso več držale. Opotekel se je.

Skobec se je zagrohotal.

„Ne lažem, sami dobro veste. Drugače bi me bili že vrgli skozi vrata!“

O, Lokar je le predobro vedel: tat ni lagal.

„Da, gospa Lokarjeva je bila,“ je povzel Skobec. A ko ste stopili v salon, v trdni veri, da boste tam dobili svojo ženo, je le-ta že izginila. Pri moji veri, vedela je, da je ne čaka ravno prijazen sprejem. Med tem, ko ste iskali zapeljivca, je prav toliko še utegnila, da se je domenila z gospodično Ljubo. Uboga gospodična Ljuba, koliko je morala pretrpeti! Kje ste imeli pamet, da niste vsega odkrili? Križani Bog, nisem ravno mehkega srca, a vendar se mi je zasmilila, ko ste kričali nad njo. Sirota pa ni rekla drugega kakor samo: „Milost... milost...!“ Hotel sem že poseči vmes: Tak pustite jo vendar, saj ni bila ona! Verujte mi, takrat se mi je zasolzilo oko.“

Andrej ga ni več poslušal. Hotelo mu je raznesti glavo. Krčeviti vzdihji so se mu trgali iz ust in njegove s črnimi kolobarji obrobljene oči je zalila kri.

Zakaj ni branil žene pred napadi tega nesramneža, ki jo je oboževal in ji slepo zaupal? Neusmiljen črv je grizel njegovo dušo.

Zamislil se je v prošlost. Koliko stvari, na videz malenkostnih, ki mu jih preje niti mar ni bilo, je zdaj mahoma razumel! In vse so govorile o ženini nezvestobi...

O Bog, vse je res! Skobec ni lagal. Njegova puščica je zadela v živo. Rana, ki mu jo je zadal, se ne bo zacelila do smrti.

Jeza na tovarnarjevem obrazu se je umaknila neizrekljivemu obupu. Zlezal je v dve gube in v tistem trenutku bi mu bil človek

prisodil sedemdeset let. Pozabil je, da je Skobec pred njim, pozabil vse, pozabil ves svet. Pred očmi mu je lebdela slika njegove žene, varljive kače — morda ga še zdaj vara s svojo blaznostjo?

Divji lovec je z zadovoljstvom opazoval svojo žrtev.

„Zdaj me lahko primejo... Ničesar več nimam na srcu. Pač... Nečesa mi je še žal: da nisem lovskega čuvaja ubil... Sicer pa... Tudi zanj pride še ura. Kadar se mi ponudi prilika, je ne zamudim več, kakor gotovo mi je Skobec ime.“

Zdajci je začul pred hišo hrup.

„Orožniki!“ je dejal sam pri sebi in se stresel.

Hrup je prihajal bliže. Potrkalo je na vrata.

Lokar se ni zganil. Skobec pa se je zarežal.

„Dobro, jim pa jaz odprem! Prosto!“

V sobo je stopil sluga.

„Gospod,“ je rekel ponižno in se priklonil, „dva orožnika bi rada govorila z vami. Ali naj ju pustim noter?“

Tovarnar se je siloma osvestil. Topo je pogledal došleca. Sluga je moral ponoviti.

„Dobro! Naj vstopita!“

Njegov pogled se je srečal s Skobčevim.

„Mislim, da sva oba doigrala!“ se je škodoželjno zarežal lovski tat. „Čigava kazen bo hujša, moja ali vaša? Moja ne bo večna!“

Orožnika sta že postajala nestrpna. Tovarnar ju je poklical v sobo.

„Gospod Lokar,“ je zaječal starejši po kratkem pozdravu, „ukaz imava, da primeva Skobca, drvarja, ki stanuje tod nekje. Ta ukaz sva dobila po prijavi vašega lovskega čuvaja, kar vam utegne biti znano. Toda prišla sva prekasno. Tiček se nama je izmuznil. Upam pa, da ga ne bo pretežko izslediti.“

„Utegnete imeti prav,“ je odgovoril divji lovec in pristopil k orožnikoma.

„Vi ste Skobec?“ sta rekla orožnika in stopila k njemu. „V imenu zakona...“

Lovski tat se ni branil. Vedel je, da bi bil vsak upor zaman.

Orožnika sta ga uklenila in se poslovila od tovarnarja. Ko sta zaprla vrata za seboj, so Andreju Lokarju odpovedale noge in se je kakor mrtev zgrudil v naslanjač.

IV

PAPA, MAMA...

Minila sta dva meseca. Mali Stanko je v skrbni Metini negi začel čebljati prve besede. Med vsemi besedami, ki so mu prihajale na ustne, je najrajši izgovarjal ono, ki je najlepša in najslajša: „Mama“.

Mama — dva zloga, s katerima se začne in neha vsa človeška govorica,

Ni poznal svoje mamice ta malček, in vendar so vse njegove skrivnostne želje hitele k njej. Za njo so cvetele v njegovem srcu prve cvetke ljubezni in zaupanja.

„Mama... mama... mama!“

In vselej, kadar je izgovarjal to besedo, je v njegovih črnih, sladkih očeh, ki so jih zastirale svilene trepalnice, zažarel ogenj, ki bi moral ganiti vsakogar, tudi najbolj zakrknjenega grešnika.

Kje je vendar ta mama, ki jo vselej zaman kliče? Mama, ki bi jo tako rad videl?

O, Meta gotovo ni njegova mama. Dobra je sicer in skrbna, ali... ne, njegova mamica mora biti lepa in mlada, Meta pa je že stara. Zakaj je od nikoder ni? Ali se skriva? Ali je mrtva?

Kdo ve, kaj se je takrat dogajalo v njegovi duši? Kdo sploh ve, kakšne misli se porajajo v otroških glavicah? Samo slutiti jih moremo, a še to ne zmerom.

Nekega dne je dete nenadoma zajeceljalo vpričo doktorja Liparja: papa.

„Pa-pa... pa-pa...“

Mladi zdravnik se je zdrznil in čelo se mu je nagubalo. Nežno je vzel otroka v naročje in mu jel govoriti s trepečočim se glasom, ki je izdajal njegovo razburjenje:

„Ne reci te besede, dragec moj... Ne... Ne reci je nikoli več... Ali me slišiš? Ne smeš... kliči samo svojo mamico!“

Stanko je zvedavo uprl vanj oči. Ni ga razumel. Njegov um je bil še premlad za take besede. In kakor za nalašč je začel ponavljati:

„Pa-pa... pa-pa... pa... pa...“

Stara Meta, ki si je v kotu dajala opravljanje, je hudomušno vzkliknila:

„Glejte, gospod, za očeta vas ima!“

Zdravnik je posadil otroka na posteljo. Nagnil se je k njemu in ga poljubil. Zakaj mu je srce tako divje utripalo?

Odrzgal se je od otroka in se vrnil v svoj kabinet. Sedel je za mizo in skril obraz v dlani.

— — — — —
To jutro je mladi zdravnik dodelaval svojo razpravo, dolg strokovni članek za zdravniški časopis. Pisal je o potrebi cepiv v moderni zdravniški vedi.

Koliko premagovanja ga je stalo, da se je lotil dela! Kolikokrat mu je med pisanjem zdrknilo pero iz roke ob misli na Ljubo!

Če se ona žrtvuje... če pristane na to, da mu bo žena... ali bo imel toliko ponosa, da ji poreče: Ne... Vaše žrtve ne morem sprejeti!... Ali bo toliko močan?

Dokončal je članek in ga jel pregledovati.

Samo vrata so delila njegov kabinet od sobe, kjer je stanovala Meta z malim Stankom. Slišal je dobrodušni glas stare strežnice in vzklike razigranega otroka.

Danes je bil Stanko nenavadno vesel. Gotovo je Meta, ki je otroku vedno iskala novih igrac, nekaj odkrila, s čimer ga je razveselila.

Večkrat je mladi zdravnik dvignil glavo in prisluhnil.

„Igra se,“ je mislil sam pri sebi, „zdaj se mi ni treba več bati zanj.“

Nenadoma se je zdrznil. Zvonec na vratih njegovega stanovanja je rezko zazvonil. Stenska ura nad pisalno mizo je udarila devet. Zdravnik je odložil pero.

Meta je potrkala.

„Neka gospodična bi rada z vami govorila, gospod doktor,“ je povedala nekam v zadregi.

„Obisk? Saj vendar veste, Meta, da ob tej uri ne sprejemam.“

„Vem, gospod... Toda obiskovalka ne prihaja zaradi bolezni.“

„To je pa druga. Ali se vam je predstavila?“

„Ne, a jo poznam. Gospodična Ljuba je, mati malega Stanka.“

Zdravnik je skočil pokonci. Srce mu je skoro zastalo.

„Gospodična Ljuba...“ je zajeceljal, kakor da ne sliši prav.

„Da, gospodična Ljuba!“ je ponovila strežnica.

Ze pred dvema mesecema mu je sporočila, da se kmalu vrne. Pričakoval jo je vsak dan. A zakaj mu ni javila svojega prihoda? Ali pa se je morda pismo izgubilo?

Sédel je za mizo in se skušal zbrati.

„Recite gospodični, naj vstopi.“

Meta je šla. Vrnila se je z mlado gospodično v črnini.

Osemnajst mesecev je minilo, kar je bila Ljuba odšla, a kakor da se ni v tem času prav nič izpremenila. Njene črne oči so bile prav tako svetle kakor nekdanj, samo še bolj otožne in globoke. Navzlic vsem preizkušnjam, ki jih je morala deklica prestat, se ji obraz skoro ni bil izpremenil; še zmerom ga je ožarjala tiha vdanost, ki jo je mladi zdravnik tako ljubil na njej.

Liparjev pogled se je srečal z očmi mlade matere. Nemo, brez besed sta se gledala, glas ni mogel iz njunih ust.

„Kako je lepa,“ je pomislil zdravnik. „Lepša kakor kedaj! O, kako jo ljubim!“

Vsi junaški sklepi so tisti trenutek splavali po vodi. Kako slaba je bila njegova volja! Zaklel se je bil, da bo močan... da se ne bo dal premotiti po njenih čarih... in zdaj je tako majhen... slab kakor otrok...

Njene ustnice so se prve razklenile.

„Gotovo niste bili pripravljeni na moj prihod. Morala bi vam bila včeraj brzojaviti, ko smo se vračali iz Makedonije. Štiri ure smo morali čakati v Beogradu. Lahko bi bila to storila. Oprostite mi!“

Tudi zdravnik se je med tem zavedel.

„Res, gospodična. Pričakoval sem, nadejal sem se drugega pisma ali vsaj brzojavke, ki bi mi potrdila vaš prihod.“

„Vrnila sem se v Ljubljano kasneje kakor sem prvotno nameravala. Prišla sem z dvema usmiljenkama, ki sem vam o njiju že pisala. Bili sta mi edini opori v najhujših trenutkih mojega bivanja na jugu in ne vem, kaj bi se bilo zgodilo z menoj brez njiju. Snoči smo skupaj izstopile na glavni postaji in sestri sta me vzeli s seboj v samostan, kjer sem prenočila. Ko sem vstala, sem takoj pritekla semkaj navzlic zgodnji uri... Oprostite mi, vem, da nisem prav storila... a vi ste tako dobri... saj razumete mojo nestrpnost...“

Njen glas je postal še mehkejši in nežnejši, njen pogled je nekaj iskal.

Prestregel je ta pogled... Razumel je... Iskala je Stanka, svoje dete!

„O, zakaj se opravičujete? Kako dobro vas razumem!“ je tiho rekel in ji ponudil stol. „Poklical bom Stanka.“

To rekši je stopil k vratom, zastrtim z baršunastim zastorom, ki so vodila v sosednjo sobo.

Ljuba ni mogla odtrgati oči od vrat. Samo ta vrata so jo ločila od ljubljene deteta, ki je bilo njeno vse, od bitja, ki ga je zapustila vsa obupana, bolna, naveličana življenja. Takrat je mislila, da ga ne bo nikoli več videla...

Kakšnega bo našla zdaj? Ni si ga znala predstavljati. Še zmerom ga je videla pred seboj takega kakor takrat... s skrivljeno nožico. Ob tej misli jo je zbadlo v srce. Ubogi črvček!

Vrata so se odprla.

Ljubi se je zameglilo pred očmi in kolena so se ji zamajala. Ko je izpregledala, je mislila, da se godi čudež.

Doktor Lipar je stopal proti njej in vedel za roko kodrastega dečka. Kako lep obrazek je imel fantek in... te črne oči... o, kako dobro jih je poznala!

Ali je mogoče, da bi bil ta lepi in zdravi otrok tisto malo pohabljen bitje, ki ga je ostavila v Ljubljani pred poldrugim letom? Ne, o Bog, saj to ni mogoče! A vendar —

Ali morda sanja?

Ne, ne, to niso sanje!... To očarljivo dete je njeno, samo njeno.

Razen črnih oči, ki so bile njene, je vsaka poteza na njem izdajala njega, Milana Stankeviča. Bil je živa slika svojega očeta, ki ga ne bo nikdar videl... nikdar!

Zdravnik je med tem šepnil dečku:

„Stanko... Tolikokrat si klical svojo mamico... zdaj je tu... Obljubil sem ti, da pride... Tako rada te ima... Poljubi jo... malček moj...“

Spustil je dečkovo roko. Malček se je trenutek obotavljal — nato pa je skočil k doslej nepoznani mu mamici — ki je bila tako prijazna, tako dobra in tako lepa v svoji temni obleki! Tiho, da ga je samo ona slišala, je šepnil:

„Mama... mama...“

Vsa iz uma od prevelike sreče se je Ljuba sklonila k otroku, ga vzela v roke in strastno stisnila na svoje prsi. Objemala ga je in poljubljala in venomer jecljala:

„Dete moje... dete moje...“

In deček je odgovarjal:

„Mama... mama!“

V tém trenutku je mlada mati pozabila vse, kar je pretrpela v teh dolgih mesecih, pozabila na vse, kar ji je še usojeno.

Doktor Lipar je prizor molče opazoval. Moral je zbrati vso svojo voljo, da se je premagal in ni izdal svojih občutkov, ki so hoteli privreti na dan.

Ljuba je slutila boj, ki ga je mladi zdravnik bil s seboj. Postavila je otroka na tla.

Njuna pogleda sta se srečala. Razumela sta se. Ta pogleda sta drug drugemu izdajala, da se v teh osemnajstih mesecih ni nič izpremenilo. Ljubina ljubezen do mladega častnika se ni ohladila, je čital zdravnik v njenih očeh. Še zmerom me obožuje, morda še bolj kakor preje, si je rekla Ljuba.

„O, kako sem vam hvaležna! Večno bom vaša dolžnica!“ je reklo dekle s tresočim se glasom.

„Ne zahvaljujte se, gospodična. Srečen sem, da sem mogel kot zdravnik...“

„Preskromni ste,“ ga je prekinila. „Nihče ne bi bil storil zame, kar ste vi storili. Pustila sem vam svoje dete. Vsi zdravniki so mu pre-rokovali smrt. A vi mi ga danes vračate zdravega in močnega. O, ko bi vedeli, kolikokrat sem obupavala tam doli!... Vsak dan sem si rekla s strahom: danes dobim pismo, Stanko je mrtev. In to bi bilo tudi moja smrt — zakaj bi vam prikriovala?“

Počasi so minevali tedni, meseci... Moj strah se ni uresničil. Pisma iz Ljubljane, ki mi jih je pošiljala blaga gospa Jagodičeva, so mi govorila o vaši skrbi za moje dete. Vlivala so mi novega poguma in novih nad.

Pisala mi je, da hodite stalno v bolnico, obveščala me je, kako zelo skrbite za Stanka, da ga usmiljenke kar obožujejo, ker je tako priden in ljubeč... Potem sem zvedela, da ste ga vzeli iz oddelka in ga zdravite doma, da mu je dobro pri vas, da mu ničesar ne manjka...

Naročniki, ne odlašajte z naročnino! Kdor je dobil list na ogled, a se ne mara nanj naročiti, naj ga izvoli vrniti.

Morala bi vam bila pisati, zahvaliti se vam za vse...

Nisem storila tega... A ne mislite, da iz ne-hvaležnosti! Bila sem prepričana, da mi gospa Jagodičeva ni povedala resnice, iz strahu, da me žalost ne umori. Nепrestano, noč in dan mi je ležal težak kamen na srcu. Vse minute, vse ure sem z grozo pričakovala usodne vesti. O, ko bi vedeli, koliko sem trpela!

Danes vem, da me gospa Jagodičeva ni varala. Vi ste napravili čudež, — vi, gospod doktor!“

Obmolknila je.

Mali Stanko jo je še vedno opazoval. Časih so se njegovi drobni, zvedavi pogledi obrnili k zdravniku.

Zakaj se ta lepa gospa, o kateri so rekli, da je njegova mamica, ne meni več zanj? Zakaj govori samo z njim?

Janko je poslušal mlado ženo in nervozno trgjal košček papirja na pisalni mizi.

„Nisem vreden tolake hvale, gospodična,“ je odkimal in se nasmehnil. „Če je dete ozdravelo, ni moja zasluga. Jaz sem bil samo orodje — srečno orodje, če hočete — zdravniške znanosti. Bolezen vašega Stanka me je posebno mikala in sem jo proučeval... Tako proučevanje je moja strast... In potem sem uporabil izkustva, s katerimi sem se okoristil pri vašem detetu, tudi pri drugih malih bolnikih in se mi je obneslo... Ne zahvaljujte se mi, ker sem vam prav za prav jaz dolžan hvalo.“ Zresnil se je. „Sirota, koliko ste morali pretrpeti!“

„O, ne... V šoli teh občudovanja vrednih žena, ki sem z njimi delala, sem se naučila potrpežljivo in pogumno prenašati preizkušnje, ki mi jih je naložilo življenje. Tolazila sem druge, oskrbovala ranjence in bolnike, tešila umirajoče in tako sem počasi začela pozabljati... V taki službi človek ne misli nase, ker pozna samo eno dolžnost: lajšati trpljenje drugim.“

Ura je udarila dvakrat. Počasi je zamrl odmev.

Dalje prihodnjič

Claude Orval:

Kino

Mračilo se je že. Druga za drugo so vzplamtele svetlobne reklame z velikih trgovskih hiš in kričeče vrgle svojo bleščečo luč v nebo.

Kristijan Sugeris in Louis Duphand sta se ustavila pred kinom. Orjaški napis nad vhodom je povečeval velikanski uspeh novega filma.

„Ali bi si ga ogledala?“ je vprašal Duphand. Kristijan se je zgrozil. „Ne, nikar...!“

„Zakaj ne? Ali ne maraš filmov?“

Prijatelj ni takoj odgovoril. Duphandove besede so zbudile v njem bolesten spomin. Naposled je rekel s čudno izpremenjenim glasom:

„Idiva dalje... Bodi tako dober in mi ne omeni več kina!“

A Sugeris se je sam spet vrnil na prejšnji pogovor. Dolgo je bil molčal; zdaj ni mogel več. Moral je govoriti, moral nekemu izliti svojo bol. Ko sta bila v Duphandovem stanovanju, je začel z negotovim glasom:

„Ne srdi se, Louis, če sem bil prej nevljuden. Gotovo se ti je čudno zdelo, morda te je celo užalilo. Ne, ne oporekaj... Že več let mi je samo misel na kino strašna. S svojimi besedami si mi odprl še skoro svežo rano, rano, ki se pač nikoli ne bo popolnoma zacelila... Vse ti povem; saj si mi bil zmerom zvest prijatelj...“

„Ne govori! Če bi ti to, kar mi misliš razodeti, iznova razgrebilo rano, potem, Kristijan, te prosim, da rajši ne poveš...“

„Ne, ne, moram govoriti... Saj bol me ne zapusti; naj sem sam ali z ljudmi, zmerom vidim pred seboj njen blede, negibni obraz...“

Kristijan je premolknil. Čez nekaj minut je povzel:

„Ne maram te dolgočasiti s podrobnostmi nesreče, ki me je zadela pred tremi leti. Nesreča, kakor se jih dogodi vsak dan na stotine: avtomobilska katastrofa, pri kateri so našli smrt trije najdražji mi ljudje: moja žena, hčerka in prijatelj Lucien Courtois. Neusmiljena usoda je prizanesla samo meni; gotovo še pomniš, da so me pobrali nekaj metrov od razbitega avta malone neranjenega... Sam veš, kako mi je bilo... Ljudje so mislili, da sem od bolesti zblaznel: venomer sem ihtel in tulil kakor ranjena zver...“

A nekaj mi je pomagalo tešiti neizmerno bol. Ko je bilo hčerki tri leta, sem si mislil, kako lepo bi bilo, če bi imel kak spomin na njena otroška leta... Fotografije mi niso zadoščale; kaj bi z mrtvimi slikami? Tako lesena in neprirodna se mi je hčerka zdela na njih. Zato sem si kupil majhen aparat za filmsko snemanje.

Ko se je nesreča zgodila, sem imel že lepo število filmov, na katerih je bila pričarana vedra mladost mojega angela. Tudi ženo sem bil posnel na filmski trak.

Utegnilo je biti kak mesec po katastrofi, ko sem prvič pobožno vzel filme iz kasete. Zaprl sem se v salon in jel obujati drage mi spomine. Ko sem ju zagledal na platnu, smejóci se in polni življenja, me je presunilo na smrt. A potlej me je objel blagodejen, sladek mir. Vsak dan sem živel z njima, z njima govoril in ju klical z najslajšimi imeni. Rekel sem si, da sem srečnejši od drugih mož: zakaj žena in hčerka mi bosta ostali večno mladi, do smrti bom imel pred očmi njuno kipečo mlado in lepo sliko...

Nekega večera sem pri urejevanju pisem odkril v skrinjici pozabljen film. Hitro sem utrnil luč in dve minuti nato je aparat zabrnal... Takoj sem se spomnil prizora: snel sem ga bil malo pred usodnim dnem, ko je bila moja žena s hčerko in Lucienom Courtoisom na izprehodu... Neizrekljiva bolelost mi je zadrnila vrat, ko sem spet zagledal svojega angelčka; tistikrat sem bil snel samo hčerko. Razposajeno je skakala okoli, ne vedoč, da jo čaka v nekaj dneh strašna smrt. Filma je bilo že skoro konec, ko sem zdajci opazil na platnu v ozadju, napol skriti za grmom, dve človeški postavi v tesnem objemu... Ne, kaj takega, sem si dejal, ne vedoč, da sem bil dobil na trak dva ljubimca... Potlej nisem več mislil na to... Drugi dan sem ta film iznova vrtil... Bog vedi, kaj mi je bilo, nakučje ali neznana slutnja, ne vem; toda, ko so slike na platnu oživele, sem najprej pogledal po obeh ljubimcih, ki sem ju opazil prejšnji dan. Eden od obeh se je zdajci obrnil k otroku in v njem sem spoznal — svojo ženo!“

Sugeris je utihnil. Vzdih se mu je utrgal iz prs, potlej pa je z ubitim glasom sklenil:

„Kaj naj ti še rečem? Ko me je zadela katastrofa, sem mislil, da sem pretrpel več kakor

more prenesti človek. Toda spoznal sem, da prejšnja bol še ni bila nič... Vrtil sem film naprej, videl, kako sta se moja žena in Lucien Courtois združila v poljubu... Kaj se je potem zgodilo, ne vem več... Pobesnel sem, raztrgal platno na kose, razbil aparat in uničil filme... potlej sem si hotel vzeti življenje... O, zakaj nisem imel toliko poguma?" je zaihtel Kristijan Sugeres.

V nebo vpijoči greh

Nešteto ljudi je hodilo vsak dan mimo starega invalida, ki je na bulvaru St. Michel v Parizu v svojem invalidskem vozičku prodajal lastnoročno izrezljane otroške igračke. Vsi, ki so ga poznali, so ga radi imeli; zakaj stari je bil skromen in nevsiljiv in njegove cene so bile nizke. Če ga je kdo vprašal, koliko stane ta ali ona igračka, je bil malone v zadregi; kakor bi se bil bal, da ne bi bila cena mnogo previsoka.

Nekega dne ga je nestalo. Njegovi stalni gostje, ki so ga dan za dnem videvali na istem kraju, so se vznemirili. Ko ga čez tri dni še ni bilo, je eden od njih šel na policijo, da poižve, kaj se mu je zgodilo. In čez nadaljnja dva dni so ga našli: sedel je v svojem skromnem stanovanju v kleti sredi svojcev ves nesrečen — njegov voziček so mu bili ukrali!

Tako se ni mogel več voziti na bulvar St. Michel, ni mogel več služiti denarja, da prehrani svojo mnogoštevilno družino.

Danes ima siromak nov voziček: kupili so mu ga njegovi prijatelji z bulvara St. Michel.

A tudi policija je storila svoje: razglasila je tatvino na lepakih, ki jih je dala nalepiti po mestu, ter razpisala nagrado za tistega, ki odkrije zločinca — ukrep, kakršni so sicer v navadi le pri posebno velikih zločinih, umorih, milijonskih poneverbah itd. V uradnem poročilu utemeljuje pariško policijsko ravnanje svoj ukrep takole: Zločin te vrste ni navaden zločin, ni navadna tatvina. Ta zločin je izliv živalske zavrženosti in človek, ki ga je zagrešil, je človeški družbi nevarnejši od ubijalca...

Ce pohvališ bedaka, dobi takoj oslouska ušesa.

DROBIZ

V Londonu je 55 gledališč; nobeno ne plača ne državne ne občinske doklade.

Napoleon I. je imel fiksno idejo, da mora na vsaki hiši prešteti okna.

Glasoviti matematik Euler se je ob neki priliki naučil na pamet vse Homerjeve Ilijade in Odiseje v 22 dneh.

Šest in devetdeset odstotkov vsega premoгаа na svetu izkopljejo na severni poluti.

V Napulju izdelujejo naprstnike iz lave ognjenika Vezuva.

V kitajskem gledališču stane najslabši sedež v našem denarju 55 par, najboljši 1.65 do 2.20 Din.

Japonska nevesta dá vsa poročna darila svojima roditeljima kot skromno odškodnino za trud in stroške, ki sta jih imela z njeno vzgojo.

Zepna ura ima kakih 100 sestavnih delov.

V Berlinu je 19.983 krčem, gostiln in restavracij — za vsakih 280 prebivalcev ena.

Voda, ki vre pet minut, je prav tako vroča kakor voda, ki vre pet ur.

Četrtnina vsega človeštva govori kitajščino: 453 milijonov. Angleščina je šele na drugem mestu, daleč za njo: govori jo 163 milijonov.

Ce bi človeška pljuča razgrnili, bi dobili površino 130 kvadratnih metrov, t. j. ploskev, na kateri bi lahko udobno stalo 500 ljudi.

Odrasel človek ima štiri litre krvi, v katerih je 32 milijard belih in 2 bilijona rdečih krvnih telesc. Če bi postavili ta rdeča krvna telesca drugo poleg drugega v vrsto, bi dobili 140.000 kilometrov dolg trak, ki bi ga lahko malone štirikrat ovili okoli zemeljskega ravnika.

Raztreseni sodnik

Sodnik K. z deželnega sodišča v Budimpešti je zelo raztresen gospod. Nedavno tega se je odpravil na izprehod v okolico mesta. Pri tem je zašel s poti in se je nenadoma znašel na samotnem travniku. Zdajci se je poleg njega pojavil neki tujec, ki se je sodniku videl nekam sumljiv. Tujcu se je očitno zelo mudilo; ko je šel mimo sodnika, mu je spodrsnilo, padel je in pri padcu sunil sodnika v prsi. Opravičil se je in naglo odhitel naprej.

Malo za tem je hotel gospod sodnik pogledati na uro. Segel je v vse žepe — ure nikjer. Izginila mu je! Ves besen se je obrnil in odhitel za tujcem. Nihče drugi kakor on mu ni vzel ure. Njegov padec in sunek v prsi sta bila samo manever, da mu jo je laglje izmaknil. Zdaj zagleda tujca, ki sedi mirno na klopi.

„Sem z uro!“ zakriči sodnik na tujca. Leta prestrašen vstane, seže v žep, mu da uro in jadrno zbeži.

Sodnik se vrne domov in najde na nočni omarici svojo uro. Pogleda v žep: ta ura ni njegova!

Seveda je sodnik vso stvar že drugi dan pojasnil.

Vloga

Bimbele je že dolgo pri gledališču, a vloge ni dobil še nobene. Tem večje je zato njegovo veselje, ko mu režiser nekega dne pove, da ima zanj pripravljeno vlogo v najnovejšem komadu. Ne sicer velike, a za začetek —

Bimbele je igral slugo v veseli igri „Duhoviti bedak“.

Bimbele je že tiskan na programih.

Njegova vloga sestoji iz štirih besed:

„Nisem še na vrsti“, mora povedati, ko stopi na oder.

Bimbele čaka za kulisami. Mrliško bled. Prisluškuje in čaka iztočnice. Bog ne daj, da bi zamudil! Zdaj —

Bimbele plane na oder.

Šepetalka mu šepne:

„Niste še na vrsti.“

Bimbele se ustraši.

Šepetalka še enkrat, glasneje, kazoč nanj:

„Niste — še — na — vrsti!“

„Jojmene, nisem še na vrsti!“ Ves nesrečen plane Bimbele z odra.

J. H. R.

Trije stalni gostje sede v krčmi in pijejo. Po tretjem litru jih premore filozofija in začno modrovati o smrti.

„Zdi se mi,“ reče prvi, „da je ni lepše smrti od dobro merjene krogle v glavo — —“

„Meni bi bila najljubša smrt,“ meni skromno drugi, „od starostne onemoglosti.“

„Jaz se pa najbolj veselim smrti strica Dolfeta,“ dé sanjavo tretji. „Prinesla bi mi pol milijona.“

„Ali priznate, da ste gospodu izmaknili listnico?“ vpraša sodnik.

„Dajte, da vam razložim, gospod sodnik,“ odvrne obotoženec. „Več kakor uro sem sedel zraven gospoda; v desnem zunanjem žepu je imel listnico, šest centimetrov je gledala iz žepa, tri metulje sem spoznal na oko, vam rečem — ne, veste kaj, gospod sodnik, tako izživati se pa tudi ne dam!“

Učiteljica: „Janezek, koliko je štiri manj štiri?“

Janezek: ??

Učiteljica: „Če imaš na krožniku štiri koščke pečenke in jih vse poješ, kaj ti potem ostane?“

Janezek: „Krompir.“

„Večerjo, gospod?“

„Najprej vrč piva; čakam na damo.“

„Svetlo ali črno?“

„Kaj pa vam to mar?!“

„Snoči je bila strašna nevihta. Kako se je bliskalo in grmelol!“

„Res? Jaz nisem nič slišal: razgovarjal sem se s svojo ženo.“

„Kaj si si pa napravil na roki, da jo imaš obvezano? Nesreča?“

„Kakšna nesreča! Ko sem se na Tri Kralje vračal domov, mi je neki pijanec stopil na roko.“

KONZULOVA SKRIVNOST

Kriminalni roman

Napisal H. Hilgendorff

Prejšnja vsebina:

Neslišno sem se splazil v hišo konzula Traerja. Nad vse me mika skrivnost njegove železne blagajne. Ne denar, o, ne. Čudak je ta konzul; zakaj pošlje zvečer vso služinčad domov? Kakšna mračna skrivnost obdaja njegovo življenje? Zdaj sem pri blagajni — a tisti mah me oblije svetloba: od kod se je neki vzela konzul? V njegovi roki se blesti revolver. Zakaj me tako čudno gleda? „Roke kvišku!“ Moral sem sestiti; vzela mi je pištolo iz žepa. „Pod mojo hišo je kanal; kdor pride vanj, ga ne vidi več sonce. Ali bi se radi seznanili z njim?“ Kdo tako govori z vlomilcem? Zakaj ne pozove policije? „Ha, ha, ha,“ se zasmejem. „Kanal? Ta ni slaba!“ Grohočem se na ves glas. Ne sme sumiti, da nisem navaden vlomilec. Vidim, da mi skoro verjame. A moram mu šele dokazati. „Dokončajte svoje delo; pet minut vam dam časa!“ Pet minut! Komaj, komaj! Blagajna je odprta. „Vzemite kaseto, nagrada za vaš trud.“ Čudno: nagrada vlomilcu? Kakšno zlodejstvo se skriva za tem? „Se malenkost!“ Potegne me na hodnik. Pred nekimi vrati obstane. „Človeka, ki je v tej sobi, morate spraviti s sveta. Vi ali on!“ Umor? Ne, Bog ne! Vstopim: tema. Prižgem svetiljko. Tam... tam na postelji... mlado, lepo dekle. Stopim korak naprej. Dekle se zbudi in že ima v roki drobno pištolo. Strel! Tema! Zvenket razbitega stekla. Ali sem še živ? Da, še več: neranjen. Proč od tod! Neka roka me zgrabi za vrat in potegne s seboj. Potem me izpusti. Prižgem luč: nikogar. A tam je okno — proč iz te hiše, proč, proč...

Kdo je streljal? Dekle? Na koga? Na mene ne; ne bi me bila mogla zgrešiti. Na konzula? A čul sem dva poka. Konzulov revolver je bil neslišen. Čigav je bil drugi strel? Moral je biti še neki tretji, a na koga je streljal? Na deklico? Bog, ali je mrtva?

Na ladji „Imperia“. Sedimo v točilnici. Mladi tehnik Diener, ki se vozi v Južno Ameriko, pripoveduje o strašnem zločinu: konzula Traerja so snoči na zverinski način umorili. „Naj mu bo Bog milostljiv!“ meni pater James Godefroy. Čuden človek, ta pater. Tako mrzlih oči še nisem videl. Res, skoro bi bil pozabil: neverjetne reči se dogajajo na tej ladji. Baronu Liegensteinu je izginila listnica, igralki Tamavi briljantna spona, dr. Winderwaldu zlata ura, bankirju Morlandru ček. In še drugim... Kdo je skrivnostni tat?...

Strežnik ni odgovoril in mi ni nalil kavnjaka. Z grozo v očeh se je zazrl v nas; postal je bil blede ko smrt.

S pretrganim glasom je izdaval:

„Iz blagajne... sta mi pravkar izginila... dva šopa dolarjev... sto dolarjev... sto dolarjev... ves tedenski izkupiček...“

Bilo nam je kakor bi bila strela udarila v nas. Pater je edini ostal miren; prekrižal se je in s svetim strahom obrnil oči v nebo.

Strežnik se je osvestil; vročično je štel in štel... iskal in obračal blagajno na vse strani. Debele kaplje znoja so mu stopile na čelo.

„Sto dolarjev...“ je neprestano jecjal... „Tedenski izkupiček... Sto dolarjev...“

Nikoli ne pozabim groze, ki jo je zrcalil njegov obraz. In vendar sem prepričan, da je druge okradence na dnu duše prav tako oblila nepojmljiva groza, ko so opazili tatvino. Edini izjemi sta bili morda gospa Antonijevska in mnogokratni milijonar Adam Fergus. Neizpodbitno je bilo, da je bil na ladji izredno spreten in hladnokrven tat. Morda je celo zdajle med nami, kdo ve?

Bilo je skoro neverjetno, kaj je bilo pokradenega v poslednjih štiri in dvajsetih urah. Ukradeno s smelostjo in predrznostjo, ki sta mejili že kar na nadnaravnost.

Človek, ki počne take stvari, mora biti genij... Ta drznost: ukrade človeku dragočestnost izpred nosa in izgine brez slehernega sledu. Neviden je, neprijemljiv — in vendar vsak trenutek, vsako minuto vse povsod in nikjer.

Okoli nas vseh je vstal zid vsesplošnega nezaupanja. V vseh srcih je vstajala sumnja, proti vsem in vsakomur. Z nezaupanjem je vsakdo prežal in stregel po najmanjši kretnji svojega soseda. A tat je nemoteno kradel dalje. Z istim mirom, z isto gotovostjo, s prav isto nezmožljivostjo si je umel izbrati najlepšo in najdragocenejšo svojino potnikov.

Tat je bil eden izmed nas. O tem ni moglo biti dvoma. Zadnje četrte ure ni nihče ostavil točilnice. Strašni so bili pogledi, s katerimi smo merili drug drugega. Vsi smo postali rdeči od besa in sramu, da je zaradi te drzne tatvine padel sum ravno na nas, ki smo bili zbrani v točilnici.

Nihče ni zinil besedice. Le spogledali smo se; oči so se srečale, pobesile in se spet zapicile druge v druge kakor rezila...

Pater je zamrmral nekaj o antikristu, a ga ni nihče poslušal.

Zdajci je pretrgal tišino zlomljen glas:

„Preden zapustim točilnico, želim, da me preišče ladijski detektiv Young...“

Za trenutek smo vsi srepo obviseli na govorniku. Da, to je bila edina možnost, da se operemo sumnje, ki je tlačila nas vse.

„Da, mister Young naj pride!“

„Nihče ne sme ven...“ je zakričal debeli pivovarnar Fred Anram in se besno ozrl s svojim zariplim obrazom na okoli.

„O, le pustite tistega, ki bi hotel oditi!“ je prežeče zavpil nekdo drugi in preletel vse obraze.

Prav tisti trenutek je vstopil mister Young in vseh oči so se uprle v ladijskega detektiva.

Young je bil majhen, živahen gospod z okroglim trebuščkom in še bolj okroglo plešasto glavo. Lahna rdečica na njegovem nosu je spominjala na bordojska vina, s katerimi je bil parnik dobro oskrbljen.

Njegove oči so bile ostre in bodeče, vendar jim je ostrost jemal smehljaj, ki mu je skoro zmerom igral na obrazu. Zato so ga površni opazovalci imeli za veseljaka in dobrodušneža.

Danes je bil Young bled in vidno utrujen. Celo sta mu preprezali dve globoki brazdi, ki ju sicer ni bilo.

Večne tatvine, ki si jih tudi on ni vedel pojasniti, so mu vzele ves mir in ga napravile nervoznega. Saj je bil pa tudi v kaj neprijetnih škripcih. Na eni strani je bil zanje odgovoren, na drugi plati pa je imel strog ukaz, da mora opravljati službo s kar največjo obzirnostjo do potnikov.

Young je bil prepričan, da se tat skriva pod krinko človeka, ki se ga nihče ne upa obdolžiti in poklicati na odgovor. V tem je bila zločinčeva moč in njegova, Youngova, slabost. Kako je mogel vedeti, kje je laž in kje resnica?

Young si je mislil takole: Naj hudič prime krivca, ne da bi potnikom skrivil lasu — on, Young, že ne!

Take nekako so utegnile biti Youngove misli ob vstopu v točilnico...

Ko so mu povedali o novi tatvini, se mu je čelo še bolj zmračilo. A vkljub temu ni smehljaj niti za trenutek izginil z njegovega obraza.

„Prosim lepo, gospoda... niti senca kake sumnje ne more zadeti nikogar izmed vas... popolnoma izključeno...“

Young se je smehljaj... in priklanjaj na vse strani — in nihče ni opazil nezmisla v njegovih besedah.

Sam pri sebi pa se je penil od jeze — o, vem. Videl sem, kako mu je drgetala koža na sencih. Gotovo si je mislil:

„Tak tu si, prekleti lopov!... A jaz te ne vidim, ali vsaj ne tako, da bi te mogel zgrabiti... Nemara pa si si s to svojo poslednjo predrznostjo sam zadrnil zanko... Nemara boš v prihodnjem trenutku že v mojih krempljih... ha, če te dobim, mi poplačaš vse te noči, ki sem jih prebdel zaradi tebe...“

Toda na glas je rekel drugače:

„Gospoda moja, preiščem naj vas? Odkrito povem, da mi je to strašno nerodno. Zakaj? Saj ne more biti suma na nikomer izmed vas. Kaj takega mi nikoli ne bi prišlo na misel... niti v sanjah ne... Gospodje vztrajajo?... Nu, dobro... recimo, da je to vaša muha... šala, ki se ji moram ukloniti... Pri kom naj tedaj začnem?“

Res, Young je sijajno znal obrniti razpoloženje.

„Misel imam, gospoda! Tamle so kvarte... Ravno osem gospodov vas je v točilnici... Strežnik, poiščite med njimi vse križe!... Tako... dobro... in zdaj, gospoda moja, naj vsak izmed vas potegne svoj križ...“

Vse skupaj se je videlo nedolžna šala — meni pa, ki sem vaje ostrega opazovanja, nista ušli napetost v Youngovih očeh in prisiljenost v njegovem glasu. Youngove oči so postale ostre ko nož in zrenici sta se mu ne navadno razširili.

„Začnemo z najvišjo kvarto,“ je povzel Young. „As... desetnica... itd.“

Pater je potegnil as in jaz sedmico...

Ko se je pater hotel staviti detektivu na razpolago, je le-ta odmahnil z obema rokama in se obupno ozrl po nas.

„Gospoda moja... ne, gospoda moja... ne zahtevajte od mene, da se pregrešim na prečastitosti duhovnika...“

Zdelo se mi je, da Young nekoliko teater uganja, da si za vsak slučaj zavaruje hrbet. Nihče izmed prisotnih ne bi patru prisodil tatvine. Na vseh obrazih sta se zrcalila ogorčenje in prepadloost.

Prečastiti je bil zelo bled, o, prečastiti, zakaj ste tako blede?

Seveda, zanj kot svečenika je moralo biti to še posebno nerodno. Gotovo, celo jaz sem to razumel. Nemara celo bolj kakor drugi.

Zato me je nemalo začudilo, ko je prečastiti zelo resno izjavil:

„A kaj potem, gospoda moja, če preiskava pri vseh drugih ničesar ne najde in bi bil jaz edini, ki se nisem dal preiskati? Vem, da me nihče ne namerja žaliti, narobe, z velikim veseljem in presunjenostjo čutim, da vsi spustujete suktnjo, ki jo nosim... in prav zato... vas prosim, gospod Young, da storite svojo dolžnost!“

Zazdelo se mi je, da se je v Youngovih urdih očeh zablistalo. Gotovo od navdušenja za tenkočutnega svečenika.

zadevali, so bili uničujoči. Saj pa tudi ni moglo biti dvojbe: jaz ali tehnik. Tehnik je bil še pol otroka in njegov obraz je bil nedolžen kakor materino mleko. Jaz pa...

Mali tehnik me je pogledal z očmi, v katerih se je zrcalila neprikrita groza. Čital sem mu misli s čela. Ponosno se je vzravnal in me prezirljivo pogledal od strani, ko je stopil k Youngu, da ga preišče.

Ne, tehnik ni bil tat. Niti enega dolarja ni bilo na njem. Z glasnim vzdihom je odšel v salon.

Napetost v salonu je dosegla višek. Tat je bil zdaj toliko kakor razkrinkan. Kdo drugi naj bi bil kakor slikar Axel Svendrup! In ta Axel Svendrup sem bil jaz, ki mi še ni bilo dovolj, da se mi je pustolovščina v konzulovi hiši izjalovila in ki sem se — zaradi iste stvari — spustil v novo, ki utegne roditi še bolj neprijetne posledice.

Roke mistra Younga so se tresle, ko sem pristopil k njemu.

Poslednji .. Tat...

Prosimo naše cenjene čitatelje, da se pri naročilih in nakupih iz cenikov sklicujejo na oglase v „ROMANU“.

In tako se je priskava začela s patrom.

Čeprav se je Young neprestano šalil, smo vsj kar drgetali od neučakanosti. Zdaj mora priti tat na dan... saj ni mogoče, da ga ne bi bilo med nami osmimi!

Pri patru ni preiskava seveda ničesar odkrila, čeprav je bila na moč natančna. Detektiv ni izpustil niti ene zgibe, ne zapončice in prečastiti sam je strogo pazil, da je Young opravi preiskavo po vseh pravilih. Celo svoje črne škornje je sezul in jih postavil zraven sebe, da mu je detektiv pretipal črne volnene nogavice.

Uspeha je bilo seveda toliko kakor nič.

Potlej je prišel na vrsto mister Anstruhter. Tudi nič. Napetost je rasla od minute do minute...

Tisti, ki so že prestali, so stopili v mali salon za točilnico. Steklena vrata so spajala oba prostora. Postavili so se k vratom in opazovali nas, ki nas je preizkušnja še čakala. Njih obrazi so bili spačeni od nervozne napetosti in neskončne radovednosti.

Naposled sta ostala samo še mali tehnik in... da, za hudiča... j a z. Pogledi, ki so naju

Zdaj ni detektiv nič več stresal šal, s katerimi se je pri drugih skušal zmazati iz zadrege. Rdečica in bledica sta mu izpreletavali obraz. Bilo je skoro, kakor da se boji, da se mu pod rokami ne razblinim v zrak.

„Prosim, gospod Young!“ sem rekel vljudno. „Morda bi bili tako ljubeznivi in mi kar takoj nataknil okove.“

A Young se ni dal premotiti.

Ah, ubogi Young! Čim delj je stikal po meni, tem daljši mu je postajal obraz.

Za steklenimi vrati so si skoro utrli glave. Slišal sem razburjene glasove. Obrazi v steklu so postajali še bolj spačeni in groteskni — tem bolj, čim bolj je naraščala zadrega na Youngovem obrazu.

„Morda še enkrat čevlje, mister Young?“ sem vprašal.

„Ne... hvala... hvala...“ je vzdihnil Young in vzlic temu ves obupan segel po njih.

Od zunaj sem zdaj prav dobro razložil iz zmede glasov vzklik:

„To je razžaljenje potnikov...“

Mister Young ga je slišal. Imel je tanka ušesa in razen tega je vedel, v kakšno zver se

utegne preleviti množica. Zahotelo se ji je žrtve... zato se je zdaj obrnila proti njemu in... o, nelogike... vsi so se mahoma začutili užaljene.

Toda detektiv jim je bil kos.

Vzravnal se je in se zasmeljal na vsa usta. Stisnil mi je roko, kakor da sem mu brat, in se obrnil k njim:

„Gospoda moja... gospoda moja...“ napel si je prsi in z zanosom nadaljeval: „Ali vam nisem takoj izpočetka rekel?... Da bi bil tat med potniki?... Ha, ha, ha... nezmisel... nezmisel...! A zabavno je bilo vendar, ali ne?... Srčkana zabavica, spomin za življenje.“

„A kje je potem denar?“ ga je vprašalo več hkrati.

„Gospoda moja, blagajnik se je moral zmotiti. Drevo bo obračun še enkrat pregledal. Gotovo je bilo v blagajni manj, kakor je mislil. Take zmote se rade zgodijo...“

Vsi so pritisnili v točilnico. Samo pater se je nekam obotavljal.

„Prečastiti, saj se nam vendar ne boste odtegnili?“

„Prečastiti, ne zapustite svojih ovac!“

Pater se ni mogel odreči ljubeznivim vabilom. Toda ko je stopil v točilnico, je njegov pogled najprej zadel mene. Stopil je k meni... za trenutek mi je zastalo srce. A prečastiti je samo iztegnil lakete in mi stisnil roko...

„O, prečastiti...“

„Prosim vas moram odpusčanja...“

„O, prečastiti...“

„Mislil sem... nu... saj veste, gospod Svendrup, kaj sem mislil... Veseli me, da je bilo zmota... Vsi se vesele...“

„Prečastiti ste mislili, da sem jaz z tat?“

Pater je obrnil oči k nebu in vzneseno rekel:

„Bog mi odpusti; tudi jaz sem človek z zmotami in grehi.“

Kaj naj bo to priznanje? Da bi ga vest res težila, je bilo izključeno. Njegove oči so bile prav tako hladne in trde kakor preje in nikakega kesanja ni bilo v njih... Rajši prikrito zmagoslavje... Toda, Bože, zmagoslavje nad čim?

Ubijal sem si glavo, a nisem našel ničesar, kar naj bi opravičilo njegovo zmagoslavje, in to me je vznemirilo. Postal sem nervozen. Od nekod mi je grozila nevarnost. Kakšna nevarnost?

Z utripajočim srcem sem sedel za mizo in hlastno zvrnil kozarček žganja. Pater je sedel nedaleč mene. Drugi so mi ga zakrili, a navzlic temu sem ves čas videl pred seboj njegove grozeče hladne oči...

Res, bil sem razburjen. Iz enega kozarčka so postali že trije. Zdajci je prijel pater James Godefroy kozarček whiskyja in iztegnil roko, da bi trčil z menoj.

Pater je moral daleč iztegniti roko, da je dosegel moj kozarček, in prav tako tudi jaz. Nagnita sva se drug proti drugemu... Zagledal sem se v njegove oči in se zgrozil... Zdajci pa je pater že postavil svoj kozarček trdo nazaj na mizo, da se je z žvenketom razbil, in povzdignil svoj glas:

„Čast in hvala...“

Ni dogovoril. Ljudje so iznenada vzkriknili. Trde, ontožujoče roke so pokazale na mojo laketo. Se danes jih vidim pred seboj.

Tri sto vragov, kaj je to?... Kaj je takega na moji lehti?

In tedaj sem opazil nekaj strašnega: manšeta se mi je izmuznila iz rokava in iz nje je nekaj lezlo na dan... Dolarski bankovci...

Po bliskovo je bil Young pri meni in me zgrabil za zapestje kakor s kleščami. Sifonska pipa je zasikala: točaj jo je od osuplosti pozabil zapreti.

In Young je potegnil iz moje manšete bankovec za bankovcem... in naposled še cel, neodprt sveženj... ukradeni denar.

Jaz sem bil tat... jaz... jaz.

„Gospod Svendrup, moram vas aretirati!“ je rekel Young in v njegovem glasu je bilo brezmejno zmagoslavje.

Z grozo sem se ozrl okoli sebe. Glave in pesti so stale kakor zid, kakor preteč, neizprosen zid.

Prijel sem se za vrat. Bilo mi je, kakor da me mora vsak trenutek zadušiti. Prelisčili so me... ujet sem! Spomnil sem se vsebine svojega kovčega in moja groza je zrasla v neizmernost.

Kjerkoli mi je obstal pogled, povsod je zadel na ledeno mrzle oči. Bil sem izgubljen. Na slehernem obrazu sem čital obsodbo. Niti enega ni bilo med njimi, ki bi bil razodeval le iskrico usmiljenja. Samo nagla in pametna misel me je utegnila rešiti.

Pogledal sem patra. Njegov obraz je bil kakor iz kamna. Le zlobne oči so se mu zlovešče svetile.

Neizmeren bes me je prevzel. Bes, ki mi je dal moč, da sem se iztrgal Youngu iz rok in skočil proti patru.

„Ali ste vi svečenik?“ sem zakričal nanj in ga prijel za ramena.

Zdajci pa me je, kakor bi me bila strela zadela, vrglo nazaj . . . Prasn timer v grohot . . . brezumen grohot . . .

„Zmešalo se mu je,“ je zavpil dr. Roullier in se preril skozi vrata.

„Zmešalo — ne, ha, ha, ha . . . ne, čisto gotovo ne. Smejem se samo želji, ki me je zdajle obšla . . . Želji, ki mi je niti mister Young ne more odreči.“

„Nimate pravice do nikakih želja,“ je hladno velel Young.

„Ho, ho, ho . . . to bomo šele videli! Zahtevam, da mi daste nekaj družbe v celico, če me že hočete na vsak način aretirati! In veste, gospod Young, kakšne družbe si želim? . . .“

„Pustite take . . .“

„Prav nič ne pustim . . . Želim si družbe . . .“ ozrl sem se okoli sebe, kakor da koga iščem. Vsi obrazi so bili od ogorčenja nad mojim vedenjem rdeči in spačeni. Naposled, ko sem se z očmi kakor slučajno vrnil k patru, sem povzel:

„. . . da, prečastiti . . . prav vas si želim za družbo v jetniški celici . . .“

Vse oči so se z grozo uprle v prečastitega. Kako bo služabnik božji odgovoril na tako žalitev? Ali ni bila to žalitev njih vseh?

Prečastiti je za trenutek odrevenel. Kri mu je udarila v obraz in sapa mu je zastala. Potlej pa je ves rdeč od togote zavpil:

„Pustite take bedaste zločinske dovtipe . . . mislite rajši na blagor svoje pokvarjene duše.“

„Blagor svoje duše zelo rad zaupam vam, pater, če mi poveste, čigava je prsna igla, ki jo vidim v vaši črni ovratnici . . .“

Vsi so se obrnili k prečastitemu. Saj pater ne more imeti prsne igle! Kdo je že videl svečenika s prsno iglo?

A vendar: ko so ga pogledali, se jim je zasvetil iz črne ovratnice nenavadno velik rubin, in nekateri so se takoj spomnili, da so to iglo videli pri gospodu Mc Fergusu. Ali je bilo mogoče, da bi to bila igla, ki je bila ukradena mištru Fergusu?

Ko je mister Young zagledal iglo pri patru, je pobledel na smrt. Potegnil si je z roko čez oči, kakor da ne vidi dobro.

„Saj . . . saj to je . . . Ali ni to igla gospoda Fergusu?“ je zajecjal.

„To je res čudno!“ so vzkliknili nekateri.

„Pater . . . prečastiti . . . Kako pridete do te igle? . . . Ali se vam ne vidi čudno . . . Ali pa je morda ta nakit . . .“ Young, umni, odrezavi Young, ki ga nič ni moglo spraviti v zadrego, je bil zdaj kakor otrok. Slutil je nekaj strašnega. Slutil je katastrofo . . . Blamažo, ki mu utegne zlomiti tilnik. To je pomenilo konec njegove karijere.

Drugi so se zrinili okoli patra, da je bil kakor v zagozdi. Vsi so strmeli v rdeči ogenj, ki je gorel iz Fergusove igle. Take senzacije še niso doživeli. Kako je prišel pater do ukradene igle? Ali je bilo mogoče, da bi bil pater tat?

Pater sam je bil še najbolj miren. Njegov strah je trajal samo nekaj sekund. Ustnice mu niso več drgetale. Ta človek je bil kos sleherni situaciji. Hladnokrvno je segel po igli in jo potegnil iz ovratnice.

Trenutek se mi je zdelo, kakor da je popolnoma pozabil, kje se nahaja. Obračal je iglo sem in tja in jo opazoval v siju električne svetiljke. Potlej je kakor bi govoril sam s seboj, zamrmral:

„Res, to je igla gospoda Mc Fergusu. Lepo delo . . . Sličen dragulj sem videl samo enkrat v življenju, in sicer v zbirki kardinala Dedouca . . .“ Potlej je pogledal po nas in dodal z lahnim posmehom: „A to pač ne spada semkaj?“

„Ne, prečastiti, to ne spada semkaj,“ sem ostro odgovoril in mu trdo pogledal v oči.

Ne da bi bil trenil, je vzdržal moj pogled in mi rekel s takim glasom, da mi je zagomazelo po hrbtu:

„Tak vi, gospod umetnik? . . .“

„Mislim, da ima gospod Young besedo,“ sem odgovoril nekoliko v zadregi. Ni bilo lahko vzdržati njegov pogled.

Mister Young se je očitvidno že odločil. Nabrajal je obrvi in sklenil roke v pesti.

„Prečastiti, kakor mi je nerodno, sem vendar prisiljen, da vam brez ovinkov zadam vprašanje: ‚Kako ste prišli do te igle?‘.“

Young je stopil čisto k patru. Nekaj grozečega je bilo v tem, ko je segel po igli, ki jo je pater še zmerom držal v roki.

Prečastiti je premeril Younga od nog do glave. Nekoliko porogljivo je pobesil spodnjo ustnico. Toda v očeh mu je gorelo.

To naj bi bil človek, ki hoče nanj položiti roko? ... Ta ladijski detektiv?

Patrov obraz je postal tako nedostopen in trd, da se je celo Young umaknil za korak.

„Prečastiti,“ je rekel skoro ponižno, „saj vendar sami vidite, da ...“

Dve brazdi sta se zarezali na patrovem čelu. Stopil je naprej in dogovoril Youngov stavek:

„... se naj nihče ne gre detektiva, ki mu iz žepa gleda ukradeno blago!“ Koščena patrova roka je pokazala na Youngov telovnikov žep, iz katerega je gledal del zlate verižice.

Young je nehote segel po verižici in jo potegnil na dan. Na verižici je visela ura. Težka zlata ura, katere pokrov je bil kar posejan z iskrečimi se dragulji.

Nekdo je vzkriknil. Obrnili smo se. Na pragu je stal dr. Winderwald in z nepopisnim presenečenjem strmel v uro v Youngovi roki.

„Hudiča! Saj to je moja ura! Ukradena ura! ... Kdo ... Kje ... kje je tat? ... Gospod Young, kako pridete do moje ure?“

Young je vztrepetal. Ura mu je v roki nihala sem in tja. Njegov pogled je zmedeno begal po nas. Zadel je na vprašujoče, začudene, ogorčene oči

„Ali ...“ je zajeceljal, „saj to ni moja ura ...“

Bil je popolnoma iz uma.

„Rekel sem vam že, da je moja in da bi rad vedel, kako je prišla v vaše roke!“ Dr. Winderwald mu jo je hlastno potegnil iz rok in si jo je pridržal ob ušesu.

„Še je navita!“ se je oddahnil. To ga je bilo menda najbolj skrbelo.

„Toda ... kaj ... naj vse to pomeni? Kaj naj to ...“ je zavpil mister Young in se nesrečno ozrl po nas.

„Ali me niste nameravali aretirati?“ sem ga zlobno vprašal?

„Vas?“

„Ali pa nemara patra?“ sem nadaljeval.

Ce je siromak piščanca, je on bolan ali piščanec.

Cubert:

Lepe razmere

Na kanadski preriji so po nekod v navadi divje razmere in čudne šege. Vsaj svoje dni je bilo tako; dan današnji se je morda že kaj izpremenilo.

Neko noč je jezdil samotnih možak na poti iz Travede v Sankas skozi gozd. Dolga pot ga je bila utrudila in zato ni čuda, da ga je premoglo in je zaspal na konju. Tako tudi ni mogel opaziti, da mu je iznenada zaskočil pot sumljiv neznanec, ki je kljuse pograbil za uzdo, njemu pa pomolil revolver pod nos. Preden se je siromak osvestil, je bil že na tleh, neznanec mu je vzel revolver in pobegnil na njegovem konju.

Potnik, ki je zdaj moral peš, seveda ni bil s tem zadovoljen in je jel rentočiti in preklinjati neverjetne razmere, ki vladajo v tej deželi. Prišedši v Sankas je sklenil takoj alarmirati policijo in sodnijo, ki naj bi se nemudoma spravili na zasledovanje drznega roparja. Vendar stvar ni šla tako gladko izpod rok, kakor si je najbrže predstavljal, zakaj že takoj v začetku je naletel na neprilike.

„Kje stanuje vaš sodnik?“ je vprašal prvega, ki ga je srečal.

„Tam gori, vendar ne boste mogli govoriti z njimi.“

„Zakaj ne?“

„Snoči so ga umorili.“

„Potem mi povejte, kje dobim župana.“

„Župan je zaprt.“

„Zakaj?“

„Ker je umoril sodnika.“

„Dobro; pojdem k ravnatelju kaznilnice.“

„To najbrže ne bo tako lahko.“

„Kako to?“

„Teden dni bo tega, kar je pobegnil.“

„A zakaj?“

„Ker je zastupil stražnikovo ženo.“

„In stražnik?“

„O, ta pa je doma.“

Tako se je odpravil k stražniku, ki je imel svoje stanovanje v poslopju kaznilnice; toda ni še dobro prestopil praga sobe, ko se je že obrnil in jo kar moči jadrno odkuril. Zakaj stražnik ni bil nihče drugi kakor oni tujec, ki ga je bil v gozdu izropal in nato pobegnil na njegovem konju.

PISANE ZGODBICE

Na neki večerji, na katero je bil povabljen tudi Voltaire, je pogovor nanesel na vprašanje o starosti naše zemlje. Vprašali so znamenitega zbadljivca za njegovo sodbo. „Po mojem mnenju je zemlja stara koketa, ki se mlado dela,“ je odgovoril Voltaire.

Angleški pesnik Ben Jonson je bil sicer dober človek, samo v boljši družbi je bil, recimo, nekoliko neroden. Ko je bil nekoč pri lady Windermerovi na večerji, je potisnil krožnik od sebe in rekel: „Saj to je hrana za prašiče!“ Nakar je domačica odvrnila: „Potem vam gotovo smem ponuditi še eno porcijo?“

Od takrat se nista več pozdravljala.

Nekega dne je sedel pisatelj H. G. Wells s prijatelji na svojem vrtu, ko mu prineso pismo. Wells ga odpre, prečita in pokaže prijateljem. V pismu ga je prosil neki njegov oboževalec, zbiralec podpisov znamenitih mož, za njegov podpis, a tako naivno-navdušeno, da so vsi prijatelji prosili pesnika, naj mu ugodi. „Dobro!“ je rekel Wells, vzal peresnik in papir in napisal: „Gospod H. G. Wells mi je naložil, naj odgovorim na vaše pismo. Ker načelno ne daje avtogramov, mu je zelo žal, da tudi vam ne more ustreči. — H. K. Baxter, tajnik.“

Bavarski zdravnik je vprašal, nekaj tednov bo tega, ženo svojega pacienta: „Kaj ste napravili možu za kosilo?“ — „Kurjo juho, ki ste jo predpisali, gospod doktor.“ — „A kako ste mu jo napravili?“ — „Dve prgišči sena, malo ovsu in žličko moke zraven, kakor napravimo mladim kuram ‚župco‘. Teknilo pa mu menda ni.“

V Parizu pripovedujejo, da je Tristan Bernard zadnje tedne mrko begal po pariških ulicah. „Kaj pa vam je?“ so ga vprašali. „Na to mislim, da pride čas, ko bo treba umreti,“ je zlovoljno odgovoril pesnik, „a se nikakor ne morem domisliti, kaj naj rečem kot svoje poslednje besede.“

Veliki angleški humorist Jerome K. Jerome ni nikoli izgubil dobre volje, niti takrat ne, kadar je bil bolan.

Ko si je nekoč poškodoval roko in je moral ostati v postelji, je boječe vprašal zdravnika, ki mu je zatrjeval, da poškodba ni huda in se mu ni treba ničesar bati:

„Ali bom, ko okrevam, lahko igral klavir?“

„Seveda, zakaj pa ne!“ se je zasmel zdravnik.

„O, kakšna sreča!“

„Zakaj?“

„Nu, ker do zdaj nisem znal.“

Znameniti francoski pisatelj Dekobra dobi z jutranjo pošto povabilo na čajanko.

Takih čajank je Dekobra vaje. Strašno so dolgočasne.

Zato gre kratko malo na pošto in odda tole brzojavko:

„Hvala lepa za povabilo. Na žalost ne morem. Izgovor pismeno.“

BREZ ŠKODE PERETE SAMO Z MILOM!

Omeščajte vodo z navadno sodo, vsled česar boste prihranili na potrošnji mila. Izbirajte pa vedno le ono, na katero se lahko zanesete. Ne pozabite pri tem na

terpentinovo **MILO GAZELA**

KAZ OBETA KINO

KINO LJUBLJANSKI DVOR

prinese te dni ljubljena ljubljanskega občinstva **HARRYJA LIEDTKEJA** v vlogi detektiva, kjer ima dovolj prilike, da se izkaže v neštetihi komičnih in galantnih situacijah. Z njim igrajo Kurt Wespermann, Iva Vanja in Hilda Rosch. Razen tega pripravlja ravnateljstvo kina Ljubljanski dvor veliko senzacijo: **TONFILM**. Prvi, res zvočni film v Ljubljani bo v kinu Ljubljanski dvor. — Predstave ob 4., 7., 8. in 9. Telefon 27-30.

ELITNI KINO MATICA

SESTRA MARIJA. Velefilm razočarane ljubezni in odpovedi posvetnemu življenju. V gl. vlogah Iris Arlan in Werner Pittschau. — **DEVICA IZ PARIZA**. Pikantna in velemoristična burka. V gl. vl. temperamentna Anny Ondra. — Predstave ob 4., 6., 8. in 9. Telefon 21-24.

KINO IDEAL

ZELEZNA MASKA. Film velenapetih senzacij. V gl. vl. Douglas Fairbanks.

Agfa
Kodak
Zeiss-Ikon
Voigtländer

Foto
kino
aparati

Stalno v zalogi
foto-materijal

Janko Pogačnik

Ljubljana

Tavčarjeva ulica šte. 4.

Ni treba, da si lepa že po naravi,

negovati se pa moraš. Nega je dolžnost! Dobro negovan obraz dvigne samozavest in razveseljuje okolico. Mladostni čar se podaljša za mnogo let, če se pravilno goji polt.

Redna skrbna nega kože

in primerna pravilno uporabljena kosmetična sredstva, kakor predpisuje moderna kosmetika, to je potrebno. — Najr zličnejše načine negovanja v vsej današnji popolnosti izvršuje

I. Institut za moderno kosmetiko

ki se nahaja

Dvořakova ul. št. 3 II (hiša Obnove-Tönnies)

Odstranjuje nečistoče obraza, ogrce, nadležne kocine, starostne gube, vrasko itd.

MR. BAHOVEC

„PLANINKA“ zdravilni čaj

iz najboljših zdravilnih zelišč, čisti in prenavlja kri in učinkuje izborno pri slabi prebavi želodca, zaprtju telesa, napenjanju, nerednem delovanju črev, hemoroidih (zlati žili), poapnenju žil, izpuščajih in žolčnem kamnu. Preprečuje kislino in zbuja tek. Pravi „Planinka“ čaj je zaprt in plombiran in ima napis:

Lekarna Mr. Ph. L. Bahovec, Ljubljana

ter stane zavoček 20 Din

Le pri

Josip Petelinc

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika
ob vodi

kupite najboljše in najtrpežnejše šivalne stroje za dom, obrt in industrijo znamke

Gritzner in Adler

ter švicarske pletilne stroje znamke

Dubied.

Velika izbira galanterijskega, modnega blaga in vseh potrebščin za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje i. t. d.

Prva protokolirana in najstarejša jugoslovanska izdelovalnica **harmonik**

FRANC LUBAS

Ljubljana, Dunajska cesta 36

Velika izbira — Najboljši materijal —

Popravila se solidno izvrše